

Suomen UNICEFin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta rahankeräyslaiksi (SMDno-2014-1539)

Suomen UNICEF ry:n perustehtävänä on kerätä varoja kansainväliseen avustustyöhönsä. Tarkastelemme hallituksen esitysluonnosta rahankeräyslaiksi tämän tehtävän ja ammattimaisen varainhankinnan edellytysten täyttymisen kannalta. Lisäksi otamme kantaa nykyisen lain aikana esiin tulleisiin ongelmiin ja niiden käsittelyyn lakiehdotuksessa.

Suomen UNICEF ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esitysluonnokseen rahankeräyslain muuttamisesta. Esitysluonnos sisältää perusteltuja ehdotuksia koskien rahankeräysten toteuttamista sekä luotettavuuden ja avoimuuden edistämistä.

Suomen UNICEF ry esittää huolestuneisuutensa rahankeräyslain uudistuksen aikataulusta. Lain valmistelussa keskustelu toimijoiden kanssa, erityisesti yleishyödyllisyyden käsitteen tärkeydestä lainsäädännössä, on jäänyt järjestöjen kanssa tekemättä. Tästä syystä vaarana ovat lakiesityksen toteutuessaan aiheuttamat ennakoimattomat yhteiskunnalliset vaikutukset.

Lakiehdotuksen perustelut 1.1 Rahankeräyslaki

2 pykälä, *Lain soveltamisala*

Nykyisen lain ongelmana on pidettävä sitä, että hyvää tarkoittavat kansalaiset esimerkiksi kerätessään apua hädänalaisille läheisilleen syyllistyvät tietämättään rahankeräysrikokseen tekemällä lahjoituspyynnön verkkosivuilla. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että lakia sovellettaisiin silloin, kun rahaa kerätään vastikkeetta yleisöön vetoamalla. Yleisöön vetoamisen keinona mainitaan kotisivut ja sosiaalisen median palvelut. Todennäköisesti suurin osa naapuriavusta täyttäisi näin ollen jatkossakin rahankeräyksen tunnusmerkit. Lakiehdotus ei nykyisessä muodossaan korjaa tätä ongelmaa.

Tältä osin lain perusteluja olisi muutettava joko niin, että naapuriapu tulee ilmoitusvelvollisuuden piiriin tai naapuriapu jätetään keräystavasta huolimatta lain soveltamisalan ulkopuolelle.

5 pykälä, *Rahankeräyksen toimeenpano-oikeus*

Pykälässä säädetään rahankeräyksen toimeenpanijoiksi Suomessa rekisteröity yhdistys, säätiö tai julkisyhteisö. Lisäksi rekisteröimätön yhteisö voisi tietyin edellytyksin toimeenpanna

rahankeräyksiä. Lakiehdotuksessa jää voimassa olevan lain tavoin ongelmaksi tilanne, jossa ulkomainen toimija, esim. Wikipedia toteuttaa rahankeräyksen suomenkielisillä verkkosivuilla.

Lain perusteluissa tulisi mainita, että kustannussyistä ja tuomioiden lievyyden perusteella edellä mainitut tapaukset eivät todennäköisesti johda tutkintapyyntöön. Tästä syystä kotimaisten rahankeräysten tunnistettavuudesta ja tietojen tarkistamisen tavoista tulee lakiehdotuksen 22 pykälän mukaisesti huolehtia erityisen tarkasti.

8 pykälä, Tiedonantovelvollisuus rahankeräystä toimeenpantaessa

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rahankeräyksen toimeenpanijan olisi huolehdittava siitä, että lahjoitusta pyydetessä annetaan tai asetetaan lahjoittajan saataville selkeästi ja ymmärrettävästi ainakin tieto rahankeräyksen toimeenpanijasta ja tämän yhteystiedoista, rahankeräyksen tarkoituksesta ja rahankeräysvarojen käyttötarkoituksesta, miten kerätyt varat käytetään ilmoitetun tarkoituksen toteuttamiseksi. Tältä osin ehdotukset ovat yhdenmukaiset nykyainsäädännön kanssa.

Nykyisen lainsäädännön aikana on käytännössä toimivaksi ratkaisuksi osoittautunut keräyslupalauseen käyttö, jossa kerrotaan suppeassa muodossa tiedot keräyksestä. Tärkeimpänä tietona keräyslupan numero, jonka perusteella lahjoittajan on mahdollista hakea tarkemmat tiedot keräyksestä esimerkiksi rahankerääjän verkkosivuilta.

Suomen UNICEF ehdottaa lakiehdotuksen 14 pykälän mukaiseen rahankeräysrekisteriin julkaistavaksi keräysnumeroa, joka muodostetaan rahankeräysilmoituksen merkinnän yhteydessä. Keräysnumero mahdollistaa keräyksen tarkempien tietojen tarkistamisen joko rahankerääjän esille asettamana tai julkisesta rahankeräysrekisteristä. Ehdotetun lain tarkoituksen mukaisesti keräysnumero edistää keräysten luotettavuutta ja antaa yleisölle yksiselitteisen tavan tunnistaa lailliset keräykset.

22 pykälä, Voimaantulo ja 23 pykälä Siirtymäsäännökset

Suomen UNICEF esittää huolensa vuoden siirtymäajan riittävydestä. Rahankeräysrekisterin käyttöönotto tulee viemään oman aikansa. Henkilöstön koulutus maistraateissa on tehtävä huolella, jotta vältetään nykytilanteen ongelmilta, jossa rahankeräyslupien käsittelyaikoja venyttävät resurssipulan lisäksi myös puutteelliset hakemukset. On huolehdittava siitä, että maistraateilla on riittävästi resursseja ilmoitusten käsittelyyn ja ohjeiden antamiseen. Lain tarkoituksen muuttuessa epärehellisen toiminnan estämisestä luottamuksen kasvattamiseen on erityisen tärkeää huolehtia laista tiedottamisesta yleisölle.

Helsingissä 28.11.2014

Marja-Riitta Ketola

pääsihteeri